



اصول معماری و شهرسازی ایرانی - اسلامی و مقایسه آن با معماری و شهرسازی معاصر

سالمه قربانی

کارشناسی معماری، باشگاه پژوهشگران جوان، Archi.sal.ghorbani@gmail.com

چکیده

معماری ایرانی دارای ماهیت وجودی اساسی است، اصول و ارزشهای اسلامی باید در آن هویدا بوده و همگام با فرهنگ جامعه باشد. در گذشته، شکل‌گیری شهرهای اسلامی بر اساس باورها و اعتقادات دینی و مذهبی صورت می‌گرفته است، در حالی که در عصر معاصر شهرهایی بوجود آمده اند که کاملاً با ارزشهای دینی مطابقت ندارند و گاهی این ارزشها نادیده گرفته شده اند. امروزه آداب شهرسازی اسلامی طبق فرهنگ ایرانی کمرنگ‌تر شده است و معماری بناها با نوعی رقابت و تقلید بر اساس اصول بیگانه مواجه است. آیا می‌توان به ارزش‌های مورد قبول در گذشته مطابق با اصول اسلامی بازگشت؟ ارزشهایی که در شهرسازی اسلامی مورد توجه بوده اند، شامل هویت، امنیت، تواضع، هماهنگی و ارتباط با طبیعت، حریم، معنویت و... می‌باشند. همه‌ی این ارزشها با برنامه‌ریزی صحیح و مدیریت درست این اصول باید در طراحی‌های شهری و شهرسازی مورد توجه قرار گیرند.

واژه‌های کلیدی: هویت معماری ایرانی، شهرسازی اسلامی، شهرسازی معاصر.

1- مقدمه

تمدن اسلامی دارای ویژگی‌های منحصر به فردی است که می‌تواند خود را از دیگر تمدن‌ها شاخص و بارزتر نشان دهد. در این بین شهرسازی اسلامی هم می‌تواند با دارا بودن ویژگی‌های خاص خود از شهرسازی‌های دوران مختلف، خود را متمایز نماید. شهرسازی اسلامی توانسته است به بهترین نحو با اصول ارزشمند ایجاد شده و با بهره‌گیری از روش‌های منطبق با اسلام، هویت اسلامی را از خود به جای گذارد. هویتی که توانسته انسجام بین جامعه، شهر، محیط و انسان را حفظ کند و نگذارد هیچ‌خللی در آن وارد شود. معماری و شهرسازی ایرانی نمود این هویت انسجام بخش است، به طوری که این انسجام از بزرگترین تا کوچکترین جزء عنصر شهری ادامه یافته است. معماری ایرانی از همان ابتدا از اصول ارزشمندی برخوردار بوده و تا به امروز توانسته برخی ویژگی‌هایش را حفظ نماید. اما چرا نتوانسته تمامی ارزش‌هایش را حفظ کند؟ معماری معاصر تا چه حد توانسته است بر حفظ این ویژگی‌ها و اصول تأثیر گذار باشد؟ می‌توان با بهره‌گیری از روشهای درست و معقول، مدیریت صحیحی را در طراحی‌های معماری و شهری اتخاذ کرد.

2- شهر اسلامی